Пролетары ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

№ 78 (7639) | Чацвер, 4 мая 1944 г. | Цана 20 к.

Нямецкія войскі нагадваюць цяпер параненага звера, які вымушан упаўзаць да граніц сваёй бярлогі—Германіі для таго, каб залячыць раны. Але паранены звер, які ўцёк у сваю бярлогу, не перастае быць небяспечным зверам. Каб пазбавіць нашу краіну і саюзныя з намі краіны ад небяспекі заняволення, патрэбна праследваць параненага нямецкага звера па пятах і дабіць яго ў яго ўласнай бярлозе.

(З першамайскага загада таварыша СТАЛІНА).

Загад правадыра

На ўвесь свет прагучэлі мудрыя словы першамайскага загада Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша Сталіна. Геніяльны палкаводзец, вялікі правадыр совецкага народа ў сваім загадзе падвёў вынікі бліскучых гістарычных перамог Чырвонай Арміі і вызначыў далейшыя задачы.

З часу разгрому немцаў пад Сталінградам Чырвоная Армія вядзе амаль беспераппыннае наступленне і прайшла з баямі гераічны шлях ад Волгі да Сярэта, ад прадгор'яў Каўказа да Карпат, громячы ворага і выкідваючы яго вон з совецкай зямлі. На працягу больш 400 кіламетраў Чырвоная Армія выйшла на нашы дзяржаўныя граніцы з Румыніяй і Чэхаславакіяй і вызваліла ад нямецка-фашысцкага іга больш ¾ акупіраванай совецкай зямлі, дзесяткі мільёнаў совецкіх людзей. Чырвоная Армія працягвае цяпер граміць варожыя войскі на тэрыторыі Румыніі.

Бліскучыя перамогі Чырвонай Арміі выклікалі ўдзячнасць і захапленне нашых друзей ва ўсім свеце, разгубленасць і смяротны страх у лагеры гітлераўскіх разбойнікаў. Блок фашысцкіх дзяржаў трашчыць і развальваецца.

Мудрая сталінская стратэгія і тактыка совецкага камандавання, высокі маральны дух і наступальны парыў нашых байцоў і камандзіраў, першакласная совецкая ваенная тэхніка, узросшае майстэрства нашых воінаў—вось дзе крыніца бліскучых поспехаў Чырвонай Арміі. Гэтым поспехам у значнай меры садзейнічалі нашы саюзнікі—Злучаныя Штаты Амерыкі і Вялікабрытанія.

Увесь совецкі народ дапамагае сваёй роднай Чырвонай Арміі. У цяжкіх умовах вайны совецкі народ дабіўся рашаючых поспехаў у справе масавай вытворчасці ўзбраення, агнеприпасаў, абмундзіравання, харчавання і своечасовай дастаўкі іх на фронт. Прайшоўшы год адзначан далейшым ростам магутнасці нашай прамысловасці. Не пакладаючы рук, працуе на карысць фронта совецкае сялянства і інтэлігенцыя.

«Айчынная вайна паказала,— гаворыцца ў загадзе таварыша Сталіна, **— што совецкі народ здольны тварыць цуды і выхадзіць пераможцам з самых цяжкіх выпрабаванняў».**

У дзень Першага мая па загаду таварыша Сталіна Масква, Ленінград, Гомель, Кіеў, Харкаў, Растоў, Тбілісі, Сімферопаль і Одэса салютавалі ў чэсць гістарычных перамог Чырвонай Арміі на фронце і ў азнаменаванне вялікіх поспехаў рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі Совецкага Саюза ў тылу. Кожны совецкі патрыёт горды за гістарычныя поспехі Чырвонай Арміі. Але нам чужды настроі самасупакоенасці і чванства. Усе намаганні совецкага народа накіраваны на тое, каб паскорыць разгром ворага, які яшчэ працягвае таптаць частку совецкай зямлі.

Адчуваючы сваю немінучую пагібель, паранены нямецкі звер спаганяе сваю чорную злосць на мірным насельніцтве захопленых тэрыторый. Сёння мы друкуем паведамленне Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі аб новых крывавых злачынствах гітлераўцаў, аб знішчэнні імі совецкіх людзей шляхам заражэння сыпным тыфам. Гэтыя страшэнныя злачынствы гітлераўскіх бандытаў выкрыты ў лагеры смерці каля мястэчка Азарычы, Палескай вобласці. Сюды фашысцкія каты сагналі дзесяткі тысяч дзяцей, жанчын і старых на пакуты, голад і страшэнную смерць. І каб заразіць гэтых нявінных людзей, а таксама насельніцтва прыфрантавых раёнаў і часці Чырвонай Арміі сыпным тыфам, гітлераўцы бралі совецкіх грамадзян, хворых сыпным тыфам, з больніц і змяшчалі іх разам са здаровымі ў канцлагеры. Больш таго, яны з гэтай мэтай пераводзілі хворых з аднаго лагера ў другі.

Смерць нямецкім захопнікам! Смерць гітлераўскім нягоднікам! Смерць фашысцкім катам! Ні адна кропля крыві не будзе забыта. Совецкі народ адпомсціць фашысцкім душагубам за ўсе іх крывавыя злачынствы.

Таварыш Сталін у сваім загадзе ставіць баявую задачу: **«Ачысціць ад фашысцкіх захопнікаў УСЮ нашу зямлю і аднавіць дзяржаўныя граніцы Совецкага Саюза ПА УСЁЙ ЛІНІІ, ад Чорнага мора да Барэнцава мора».**

Але гэтым нашы задачы не могуць абмяжоўвацца. **«Каб пазбавіць нашу краіну і саюзныя з намі краіны ад небяспекі заняволення, патрэбна праследваць параненага нямецкага звера па пятах і дабіць яго ў яго ўласнай бярлозе».** (Сталін).

Як і ўсе народы Совецкага Саюза, беларускі народ сустрэў загад таварыша Сталіна з вялікім натхненнем. Сталінскі загад кліча беларусаў—воінаў Чырвонай Арміі і партызан на новыя баявыя подвігі, а насельніцтва вызваленых раёнаў Беларусі на самаадданую працу па аднаўленню разбуранай ворагам народнай гаспадаркі. Гістарычны загад таварыша Сталіна падае нам новыя сілы ў барацьбе з ворагам і ўпэўненасць, што зусім блізка час поўнага разгрому нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Новымі працоўнымі подвігамі адкажам на першамайскі загад таварыша СТАЛІНА!

Чыгуначнікі становяцца на стаханаўскую вахту

Загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага з велізарнай увагай слухалі па радыё ўсе рабочыя і інжынерна-тэхнічны склад эксплаатацыйнага аддзялення, дзе начальнікам тав. Кольбе. Адразу-ж пасля гэтага ва ўсіх цэхах адбыліся мітынгі.

Старшы аглядчык вагонаў Панамароў, выступаючы на мітынгу ў вагонным цэху, сказаў:

— Таварыш Сталін даў высокую ацэнку самаадданай працы работнікаў тыла. Гэта ацэнка натхняе кожнага з нас на яшчэ больш напружаную работу. Ад імені сваёй змены я абавязуюся паскорыць агляд саставаў, адпраўляць іх да фронта без малейшай затрымкі.

Ад дзвіжэнцаў слова ўзяў тав. Жучэнка.

— Няма слоў,—гаворыць ён,—каб выказаць нашу радасць з прычыны поспехаў нашай роднай Чырвонай Арміі. Загад вялікага Сталіна кліча нас на яшчэ больш напружаную працу, каб хутчэй дабіць фашысцкага звера ў яго ўласнай бярлозе.

Чыгуначнікі станцыі Гомель адказваюць на загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага канкрэтнымі справамі. Змена аглядчыкаў, якой кіруе тав. Грышанаў, стала на стаханаўскую вахту. Яна за час свайго дзяжурства адправіла ўсе паязды дакладна па графіку

(БЕЛТА).

Пахвала правадыра натхняе на новыя перамогі

МОЗЫР. **(Па тэлефону ад нашага кар.).** Працоўныя Палесся з вялікай увагай праслухалі па радыё першамайскі загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Маршала Совецкага Саюза таварыша Сталіна. На чыгунцы, у калгасах, водным транспарце і промарцелях праходзяць сходы рабочых, калгаснікаў і служачых, на якіх абмяркоўваецца загад правадыра.

— У загадзе таварыша Сталіна,—заявіў на сходзе чыгуначнікаў Калінкавіцкага вузла стрэлачнік тав. Шубіт, — дадзена высокая ацэнка работнікам совецкага тыла. Пахвала правадыра натхняе нас на новыя перамогі, на яшчэ лепшую працу па забеспячэнню нашай гераічнай Чырвонай Арміі ўсім неабходным.

У сельгасарцелі «Калектывіст», Мозырскага раёна ў адказ на загад правадыра калгаснікі абавязаліся прыкласці ўсё старанне, каб арганізавана правесці сяўбу ўсіх яравых культур (раннія зернавыя пасеяны ўжо) і атрымаць у гэтым годзе высокі ваенны ўраджай.

Датэрмінова закончым майскую праграму

Першамайскі загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша Сталіна выклікаў вялікі ўздым сярод калектыва фанерна-запалкавага камбіната «Везувій».

Ва ўсіх цэхах адбыліся мітынгі. Выступаючы, рабочыя, служачыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі гаварылі аб тым, што высокая ацэнка работы совецкага тыла, дадзеная таварышам Сталіным, абавязвае патроіць энергію, напружыць усе сілы для хутчэйшага разгрому ненавіснага ворага.

Начальнік запалкавага цэха тав. Караткевіч заявіла:

— Наш цэх нядрэнна працаваў у красавіку. Мы перавыканалі сваё перадмайскае абавязацельства, але гэтага сёння мала. Фронт і Радзіма патрабуюць большага. І мы зробім усё, што ў нашых сілах. Першамайскі загад таварыша Сталіна — гэта не толькі праграма дзеяння для байцоў, афіцэраў і генералаў Чырвонай Арміі, але і для нас, работнікаў тыла.

Тут-жа на мітынгу, былі ўзяты новыя абавязацельствы: на 5 дзён раней тэрміну закончыць першамайскую праграму, даць дзяржаве прадукцыю звыш плана.

Святкаванне 1 мая ў вызваленых раёнах рэспублікі

ГОМЕЛЬ

30 красавіка адбылося ўрачыстае пасяджэнне партыйных, совецкіх і грамадскіх арганізацый Новабеліцкага раёна горада, прысвечанае дню 1 мая.

За сталом прэзідыума—Старшыня Соўнаркома БССР тав. П. К. Панамарэнка, кіраўнікі партыйных і совецкіх арганізацый, стаханаўцы прамысловых прадпрыемстваў і калгасных палёў раёна.

Бурнымі апладысментамі сустракаюць сабраўшыеся прапанову аб выбранні ў пачотны прэзідыум членаў Палітбюро ЦК ВКП(б) начале з таварышам Сталіным.

З дакладам аб дні 1 мая выступіў тав. Кулінковіч.

З велізарным уздымам прынята пісьмо Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму Маршалу Совецкага Саюза таварышу Сталіну.

(БЕЛТА).

НА ПАЛЕССІ

МОЗЫР, 3 мая. **(Ад нашага кар.).** Паўсямесна прайшлі ўрачыстыя сходы, прысвечаныя 1-му мая. Рабочыя, служачыя, калгаснікі і вясковая інтэлігенцыя на сходах выказалі сваю шчырую падзяку Чырвонай Арміі, нашаму роднаму бацьку таварышу Сталіну за вызваленне Палесся ад нямецкіх звяроў.

30 красавіка ў памяшканні тэатра сабраліся працоўныя Мозыра. Даклад аб 1 мая зрабіў сакратар абкома КП(б)Б тав. Кавалёў. З вялікім уздымам прысутныя прынялі прывітальнае пісьмо Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму Маршалу Совецкага Саюза таварышу Сталіну.

Такія-ж сходы адбыліся ў Калінкавічах, Хойніках, Нароўлі, Васілевічах і другіх раённых цэнтрах Палесся.

Калгаснікі Палесся адзначылі 1 мая новымі дасягненнямі — ударнай працай на вызваленых палях. Усяго пасеяна 19.197 гектараў зерневых і тэхнічных культур.

У ЧЭСЦЬ СВЯТА

Адбыліся сходы, прысвечаныя 1 мая, на прадпрыемствах, у школах і сельсоветах Рэчыцкага раёна. Агульнагарадскі сход прайшоў у кінотэатры імені Калініна. Даклад аб баявым свяце працоўных зрабіў тав. Нікановіч (РК КП(б)Б). Асаблівую ўвагу ў сваім дакладзе ён звярнуў на задачы аднаўлення прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў раёне. На ўрачыстым сходзе прысутнічала дэлегацыя Рэчыцкай падшэфнай дывізіі. Дэлегаты прывезлі пісьмо з фронта. Удзельнікі схода прынялі пісьмо воінам Рэчыцкай часці з падзякай за вызваленне Рэчыцы ад гітлераўцаў.

На сходзе было прынята прывітальнае пісьмо Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму Маршалу Совецкага Саюза таварышу Сталіну і пісьмо кіраўніку большэвікоў Беларусі тав. Панамарэнка.

З велізарным уздымам зараз у Рэчыцы ідзе абмеркаванне гістарычнага першамайскага загада таварыша Сталіна. Працоўныя Рэчыцы бяруць на сябе баявы абавязак — узмацніць дапамогу фронту.

ПАВЕДАМЛЕННЕ
Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі
па ўстанаўленню і расследванню злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў

Знішчэнне гітлераўцамі совецкіх людзей шляхам заражэння сыпным тыфам

Надзвычайная Дзяржаўная Камісія ў сваіх ранейшых паведамленнях апублікавала рад дакументаў, якія выкрываюць гітлераўскі ўрад і вярхоўнае камандаванне германскай арміі ў масавым знішчэнні мірнага совецкага насельніцтва. З асаблівай жорсткасцю нямецкія акупанты і іх саўдзельнікі праводзілі здзекі, катаванні і масавыя забойствы совецкіх людзей у канцэнтрацыйных лагерах, арганізуемых у тылу германскай арміі. Не толькі ваенныя, але і ўсе іншыя акупацыйныя ўлады прыкрывалі стварэнне гэтых лагераў патрэбамі эвакуацыі совецкага насельніцтва з прыфрантавой паласы.

„Лагеры смерці" для совецкіх людзей ля пярэдняга краю нямецкай абароны

У сучасны момант устаноўлена, што нямецка-фашысцкія нягоднікі, у сувязі з паражэннямі германскай арміі на совецка-германскім фронце і са змяніўшайся абстаноўкай, пачалі шырока практыкаваць новыя зверскія спосабы вынішчэння совецкіх людзей. Адным з такіх метадаў з'яўляецца распаўсюджанне эпідэміі сыпнога тыфу сярод совецкага насельніцтва і часцей Чырвонай Арміі, для чаго гітлераўцы, як гэта высветлілася, арганізуюць ля пярэдняга краю сваёй абароны спецыяльныя канцэнтрацыйныя лагеры.

19 сакавіка 1944 года наступаючыя часці Чырвонай Арміі ў раёне мястэчка Азарычы, Палескай вобласці, Беларускай ССР, выявілі на пярэднім краі нямецкай абароны тры канцэнтрацыйныя лагеры, у якіх знаходзілася звыш 33 тысяч дзяцей, непрацаздольных жанчын і старых. Гэтыя лагеры размяшчаліся: першы — на балоце ля пасёлка Дзерт; другі — у 2 кілометрах на паўночны захад ад мястэчка Азарычы; трэці — на балоце ў 2 кілометрах на захад ад вёскі Падасіннік.

Спецыяльная камісія ў складзе: Старшыні Соўнаркома Беларускай ССР Панамарэнка П. К., дэпутата Вярхоўнага Совета Беларускай ССР Грэкавай Н. Г., сапраўднага члена Беларускай Акадэміі Навук Якуба Коласа, дэпутата Вярхоўнага Совета СССР Грышко Г. Е., генерал-маёра інтэндантскай службы Саковіча А. Н., начальніка санітарнай службы арміі палкоўніка Калодкіна В. Н. з удзелам прадстаўніка Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі Кудраўцава Д. І. расследавала абставіны, звязаныя са стварэннем гэтых лагераў.

Лагеры ўяўлялі сабою адкрытую пляцоўку, абнесеную калючым дротам. Подступы да іх былі замініраваны. Ніякіх пабудоў, нават лёгкага тыпу, на тэрыторыі лагераў не было. Зняволеныя размяшчаліся проста на зямлі. Многія з іх, якія страцілі здольнасць рухацца, у непрытомнасці ляжалі ў гразі. Зняволеным было забаронена раскладваць агні, збіраць галлё для падсцілкі. За малейшую спробу парушэння гэтага рэжыму гітлераўцы расстрэльвалі совецкіх людзей.

Ствараючы канцэнтрацыйныя лагеры ля пярэдняга краю абароны, немцы, па-першае, выбіралі месцы для лагераў там, дзе яны не спадзяваліся ўтрымаць свае пазіцыі; па-другое, канцэнтруючы вялікія масы совецкіх людзей у лагеры, яны размяшчалі ў іх пераважна дзяцей, непрацаздольных жанчын і старых; па-трэцяе, разам са зняволеным і непрацаздольным насельніцтвам, якое знаходзілася ў антысанітарных умовах, яны размяшчалі ў лагерах тысячы сыпнатыфозных хворых, спецыяльна вывезеных з розных часова акупіраваных раёнаў Беларускай ССР. Сярод вызваленых з лагераў дзяцей да 13-гадовага ўзросту было 15.960 чалавек, непрацаздольных жанчын — 13.072 і старых—4.448. Расследаваннем устаноўлена, што фашысцкія нягоднікі зганялі ўсё мірнае совецкае насельніцтва ў перасыльныя лагеры пад выглядам эвакуацыі насельніцтва з прыфрантавых раёнаў.

У горадзе Жлобін нямецкая камендатура аб'явіла па радыё наступную адозву да насельніцтва: «Грамадзяне горада Жлобін, германскае камандаванне накіроўвае вас у глыбокі тыл, так як чырвонаармейцы вас будуць абстрэльваць з артылерыі і мінамётаў. Жадаючы выратаваць вас ад бальшавіцкіх зверстваў, мы эвакуіруем вас у глыбокі тыл. Бярыце з сабой усе рэчы, коней, калёсы, жывёлу. Бярыце з сабой каляскі і лыжкі, так як па дарозе вы будзеце забяспечаны гарачай стравай. Слухайце нямецкага салдата, не хавайцеся і не ўцякайце. Увесь горад акружан нямецкімі войскамі. Кожны, хто паспрабуе схавацца ці ўцячы, будзе застрэлены. Выходзьце на вуліцу і рухайцеся, куды вам пакажуць нямецкія салдаты».

Па раней распрацаванаму плану нямецка-фашысцкія ўлады арганізоўвалі перасыльныя пункты, у якія зганялі ўсё мірнае насельніцтва. У іх немцы папярэдне адбіралі працаздольных мужчын, жанчын і дзяцей звыш 13-гадовага ўзросту і адпраўлялі на катаржную працу ў Германію, астатніх дзяцей і непрацаздольных дарослых накіроўвалі ў канцэнтрацыйныя лагеры ля пярэдняга краю абароны.

У перыяд з 9 па 13 сакавіка 1944 года гітлераўцы пад узмоцненым канвоем СС і паліцыі ахоўы сагналі ў лагеры ў раёне мястэчка Азарычы дзесяткі тысяч совецкіх людзей з перасыльных пунктаў, размешчаных у раёнах станцый Рудабелка, Рабкор, Старушка, Красны Бераг і населеных пунктаў Мікуль - Гарадок, Парослішча, Мядзведзеўка.

«12 сакавіка 1944 года на світанні, — паведаміла настаўніца Е. Маз. — нас, жыхароў горада Жлобіна, немцы сагналі за лінію чыгункі, да будынка школы. Тут яны вылучылі ўсіх працаздольных, а застаўшыхся старых, дзяцей і жанчын пагрузілі ў эшалон па 60—70 чалавек у халодныя, неацяплёныя вагоны. У выключна цяжкіх антысанітарных умовах, у холадзе і брудзе нас давезлі да станцыі Рабкор і пагналі ў лагер, размешчаны ў 3-х кілометрах ад станцыі. Ад холаду і голаду многа дзяцей замёрзла і памёрла ў вагонах, многа загінула старых, жанчын і дзяцей па дарозе ў лагер».

Вызваленая з лагера Л. Пекарская паведаміла Камісіі: «12 сакавіка 1944 года пад вечар нас, жыхароў горада Жлобін, прымусілі сабрацца на працягу поўгадзіны на станцыі Жлобін-Паўднёвая. Тут немцы адлучылі маладых і павялі іх. Загнаўшы нас у цяплушкі, немцы наглуха зачынілі дзверы. Куды нас вязуць, мы не ведалі, але ўсе прадчувалі нядобрае. Як потым аказалася, нас везлі па Рудабелкаўскай ветцы і разгрузілі пад вечар 15 сакавіка. Ноччу па калена ў ліпкай гразі нас пагналі ў лагер. З гэтага лагера нас перагналі ў другі. У дарозе немцы білі нас, хто адставаў — расстрэльвалі. Восьідзе жанчына з трыма дзяцьмі. Адзін малыш упаў, немцы страляюць у яго. Калі-ж маці і двое яе дзяцей у жаху абарачваюцца, салдаты-звяры па чарзе страляюць у іх. Маці ўзнімае істошны крык, і гэты крык абрываецца стрэлам ва ўпор. Ідуць маці і сын Бондаравы. Дзіцё не вытрымала цяжкага шляху і ўпала. Маці нахіляецца над ім, яна хоча суцешыць яго словам, але ні сын, ні маці больш не ўсталі, не ўбачылі блакітнага неба—немцы застрэлілі іх».

Лісовая А. І. з сяла Малецкая Рудня паведаміла: «У шляху следвання ў лагер група стомленых совецкіх людзей прысела адпачыць. Гестапавец, які канваіраваў нас, нацкаваў сабак, якія моцна пакусалі Квіткоўскую і другіх».

«На маіх вачах, — паведаміў жыхар сёгаса «Авангард» Буслаў М. П.,—была забіта ў лагеры немцамі грамадзянка Крэк з вёскі Міхайлаўская — маці трох дзяцей за тое, што выйшла за некалькі крокаў за калючы дрот, каб сабраць галля для агню».

Жыхар вёскі Кавалькі Манько Х. О. паказаў: «Побач з дротам, якім быў абнесены лагер, былі выкапаны канавы, запоўненыя бруднай балотнай вадой. У канавах валялася многа разлажыўшыхся трупаў. Вады для піцця нам немцы не давалі, і мы вымушаны былі браць яе з гэтых канаў».

Жыхар сяла Гадуні Беззлівец П. Н., які быў у лагеры, паведаміў: «Лагер, у якім я знаходзіўся, быў абнесены калючым дротам і замініраваны. Зняволеныя, якія спрабавалі выйсці за межы лагера па ваду, па дровы, збіваліся і расстрэльваліся. Так была забіта маці 4-х дзяцей Макрак П. А. з сяла Слабада, Дамнавіцкага раёна».

У зняволеных у лагерах совецкіх грамадзян нямецка-фашысцкія захопнікі адбіралі ручныя рэчы і каштоўнасці, якія захаваліся.

Шчулярэнка Л. Д. з вёскі Давыдавічы паказала: «У лагер прыгналі 50 чалавек нямецкіх салдат. У руках у іх былі палкі. Яны аглядалі зняволеных, у каго знаходзілі добрую вопратку ці абутак, адбіралі іх. Хто супраціўляўся, таго збівалі палкамі. Я сама бачыла, як нямецкія салдаты сцягвалі з жанчын хусткі, паліто і абутак».

Наўмыснае распаўсюджанне нямецка-фашысцкімі катамі эпідэміі сыпнога тыфу сярод совецкага насельніцтва

На падставе матэрыялаў указанай вышэй Камісіі членам Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі акадэмікам Трайніным І. П. і судова-медыцынскай экспертнай камісіяй было зроблена дадатковае расследаванне, якім было ўстаноўлена, што нямецкія ваенныя ўлады наўмысна, з мэтаю распаўсюджання сыпнога тыфу, размяшчалі сыпнатыфозных хворых разам са здаровым насельніцтвам, кінутым у канцэнтрацыйныя лагеры ля пярэдняга краю нямецкай абароны. Сыпнатыфозныя хворыя завозіліся немцамі ў гэтыя лагеры з населеных пунктаў Палескай, Мінскай, Гомельскай і іншых абласцей Беларускай ССР.

Жыхар вёскі Забалоцце Лабезнікава М. Б., якая ўтрымлівалася ў лагеры, паведаміла Камісіі: «Да нас у дом прыйшлі немцы. Даведаўшыся, што я хворая тыфам, яны ў той-жа дзень прыслалі двух салдат і на калі адвезлі мяне ў лагер».

Шаптунова О. А. з вёскі Саланое расказала: «Усё насельніцтва нашай вёскі немцы сагналі ў вёску Варатынь, дзе было многа хворых сыпным тыфам. Потым усіх жыхароў вёскі Варатынь разам з хворымі адправілі ў канцэнтрацыйны лагер, які знаходзіўся ў раёне мястэчка Азарычы».

Вызваленая з лагера Мітраховіч П. С., жыхар сяла Нова-Беліца, паказала: «Нас, хворых сыпным тыфам, павезлі ў раён вёскі Мікуль-Гарадок, у лагер, агароджаны калючым дротам».

Жыхар мястэчка Навагрудак Гаўрыльчык З. П. паведаміла: «На працягу 3-х сутак у лагер прывозілі на машынах хворых сыпным тыфам, у выніку чаго многія здаровыя, змешчаныя ў лагеры, захварэлі. У ноч з 15 на 16 сакавіка памёрла ад сыпнога тыфу вельмі многа зняволеных».

Жыхар вёскі Іпанцы Е. Дуляўская паказала: «Нас, хворых сыпным тыфам, немцы перавезлі ў лагер з вёскі Коўчыцы, Парыцкага раёна. Мы ведалі, што можам заразіць здаровых, прасілі немцаў адасобіць нас ад здаровых, але яны не звярнулі ніякай увагі».

Фашысты размяшчалі ў лагерах ля пярэдняга краю абароны не толькі здаровых і хворых, перавезеных з перасыльных пунктаў, але і спецыяльна завозілі ў іх совецкіх грамадзян, хворых сыпным тыфам, з бальніц і лазаратаў.

Хворая Траццякова Н. П. з вёскі Замашчаны паведаміла: «Я захварэла ў сярэдзіне лютага месяца, пасля чаго была змешчана ў бальніцу вёскі Ляскі. У бальніцы ляжала на падлозе, не распраналася. Ніякага лячэння не было. Потым мяне з бальніцы немцы накіравалі ў канцэнтрацыйны лагер, каля вёскі Дзерт».

Шырокаў Г. С., жыхар горада Жлобін, паказаў: «12 сакавіка са Жлобінскай бальніцы вывезлі 200 чалавек хворых сыпным тыфам. Усе хворыя былі пасланы ў лагер».

Раманенка І. О. паведаміў Камісіі: «Знаходзячыся ў зняволенні ў канцлагеры, я бачыў вялікую групу жыхароў горада Жлобін, хворых тыфам. Яны ляжалі на мокрай зямлі, у гразі. Сярод іх былі мёртвыя. Некалькі чалавек, будучы ў брэдавым стане, поўзалі па гразі. Урачоў не было. Сярод хворых я бачыў грамадзян горада Жлобіна: Шчукліна і Гурскую. Яны паведамілі мне, што іх, хворых тыфам, вывезлі ў лагер з гарадской бальніцы».

Аналагічныя паказанні далі Камісіі былыя зняволеныя канцэнтрацыйных лагераў, совецкія грамадзяне: Ждановіч Д. Г., Зайцава О. А., Русіновіч Х. Т., Рашотка Т. І., Анісімава М. Т., Драбязка І. Р., Новік Л. К., Верас П. Я., Каваленка А. Е., Бандарэнка В. Ф., Давыдзенка М. В. і многія іншыя.

Такім чынам, наўмысны вываз немцамі тыфозных хворых у лагер, з мэтаю распаўсюджання сыпнатыфознай эпідэміі сярод совецкага насельніцтва, неабвержна даказаны шматлікімі паказаннямі совецкіх грамадзян, якія былі прымусова адпраўлены нямецкімі ўладамі ў канцэнтрацыйныя лагеры на 5, 7, 8, 9 дзень захварвання тыфам.

Вось рад дакументальна ўстаноўленых выпадкаў такога роду, якія складаюць, аднак, мізэрную частку ўсіх зарэгістраваных шматлікіх фактаў.

Балейка Е. П. з сяла Барбару была накіравана ў лагер на сёмы дзень захворвання тыфам, прычым яе чацвёра дзяцей: Нікалай 11 год, Ніна 9 год, Любоў 7 год, Васілій 5 год захварэлі ўжо на шляху ў лагер. На 5—9 дзень хваробы тыфам у лагер былі адпраўлены Крэк з с. Слабада, Новік Л. К. з с. Юркі, Каваленка А. Е. з с. Ламовічы, Пархоменка А.

(Працяг — на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі па ўстанаўленню і расследванню злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў

Знішчэнне гітлераўцамі совецкіх людзей шляхам заражэння сыпным тыфам

з в. Замашчыны, Рашотка М. М. з с. Хомічы, Палучн Н. Е. з в. Дзетбін, Голуб М. І. з с. Падветкі, Крук Т. П. з с. Гадуні, Еўстратаўская з с. Кавалькі і многія іншыя.

У канцэнтрацыйных лагерах захварэлі тыфам: Замжэцкая М. Д. з с. Буда, Раманаў І. з в. Беліца, Вяцоў І. з с. Заполле, Бялько П. з в. Валасовічы, Пашчэн М. З. з в. Парослішча, Драздова В. С. з в. Камадаўка, Яшчур А. М. з в. Іванішча, Пацай М. І. з в. Гар, Дайнека Ф. Д. з в. Пружылішча, Казлова Т. з в. Новасёлкі, Шкутава Ф. С. з в. Гадзінавічы, Грыжкова А. С. з в. Радужа, Антонік Е. з в. Тральцы, Удот А. з в. Закерычы і многія іншыя.

Камандаванне германскай арміі спецыяльна пасылала ў лагеры ля пярэдняга краю абароны сваіх агентаў, якім было пастаўлена ў абавязак сачыць за распаўсюджаннем эпідэміі сыпнога тыфу сярод насельніцтва, а таксама сярод часцей Чырвонай Арміі.

Затрыманы нямецкі агент разведчай групы 308 Растаргуеў Ф. паказаў: «11 сакавіка 1944 года я ў суправаджэнні обер-лейтэнанта нямецкай арміі — начальніка групы 308 Керст быў дастаўлены на аўтамашыне на чыгуначную станцыю, размешчаную ў 40—45 кілометрах на поўдзень ад горада Глуск. Увечары ён сказаў мне, што я на некаторы час пасылаюся ў лагер для грамадзянскага насельніцтва, размешчаны ў 30 кілометрах ад гэтай станцыі.

Керст растлумачыў мне, што ў гэтым лагеры знаходзіцца да 40 тысяч мірных совецкіх грамадзян, з якіх да 7 тысяч хворых сыпным тыфам, што ў бліжэйшыя 3—4 дні ў гэты лагер будзе кінута яшчэ да 20 тысяч асоб грамадзянскага насельніцтва. Тут-жа мне зрабілі супроцьтыфозную прышчэпку.

Заданне, дадзенае мне начальнікам групы 308, заключалася ў наступным: прыбыць у лагер, які знаходзіцца на захад ад вёскі Азарычы, і быць там, застаючыся незаўважаным у масе. Мне трэба было ўстанавіць, што будуць рабіць часці Чырвонай Арміі з грамадзянскім насельніцтвам, калі лагеры акажуцца ў размяшчэнні часцей Чырвонай Арміі, куды накіруюць жанчын і дзяцей, што зробяць з хворымі. Пасля таго, як я выканаю дадзенае мне заданне, я павінен буду вярнуцца на бок немцаў і паведаміць аб сабраных мною вестках».

Заключэнне судова-медыцынскай экспертызы

Наўмыснае распаўсюджанне эпідэміі сыпнога тыфу сярод мірнага совецкага насельніцтва, змешчанага германскімі ўладамі ў канцэнтрацыйныя лагеры ля пярэдняга краю абароны, пацвярджаецца таксама данымі судова-медыцынскай экспертызы.

Судова-медыцынская экспертная камісія ў складзе армейскага эпідэміолага падпалкоўніка Юлаева С. М., армейскага судова-медыцынскага эксперта маёра Аляксеева Н. Н. і начальніка армейскай патолага-анатамічнай лабараторыі маёра Буцяніна В. М. устанавіла, што з мэтай заражэння совецкіх людзей сыпным тыфам:

«а) германскія ўлады змясцілі ў канцэнтрацыйных лагерах здаровых і сыпнатыфозных хворых совецкіх грамадзян (эпіданамнезы №№ 158, 180, 161, 164, 178, 183 і інш.);

б) для больш хуткага распаўсюджання сыпнога тыфу ў лагерах немцы практыкавалі перавод сыпнатыфозных хворых з адных лагераў у другія (даныя эпіданамнеза, клінікі і сералагічных даследванняў за №№ 2, 8, 10, 15, 16, 17 і іншыя);

в) у выпадках, калі сыпнатыфозныя хворыя адмаўляліся ісці ў лагеры, нямецкія ўлады прымянялі гвалтаўніцтва (пратаколы апытання за №№ 269, 270, 271, 272);

г) нямецкія захопнікі перакідвалі сыпнатыфозных хворых з больніц і змешвалі іх са здаровым насельніцтвам у лагерах. Гэта пацвярджаецца эпіданамнезамі за №№ 138, 139, 149, 166, 175, 180, 40, 49, 50 і пратаколам апытання № 273;

д) заражэнне совецкага насельніцтва сыпным тыфам было зроблена ў перыяд 2-й паловы лютага і першай паловы сакавіка».

Пасля вызвалення раёна мястэчка Азарычы Палескай вобласці ад нямецкіх акупантаў, з 19 па 31 сакавіка 1944 года камандаванне часцей Чырвонай Арміі шпіталізавала 4.052 совецкіх грамадзян, з іх дзяцей ва ўзросце да 13 год 2.370 чалавек.

На падставе расследвання спецыяльнай камісіі, заключэння судова - медыцынскай экспертызы, дакументальных матэрыялаў, а таксама на падставе зробленага расследвання членам Надзвычайнай Дзяржаўнай Камісіі акадэмікам Трайніным І. П. Надзвычайная Дзяржаўная Камісія ўстанавіла, што стварэннем канцэнтрацыйных лагераў ля пярэдняга краю абароны з размяшчэннем у іх здаровых і сыпнатыфозных хворых нямецкія ваенныя ўлады спрабавалі наўмысна распаўсюдзіць эпідэмію сыпнога тыфу сярод совецкага насельніцтва і часцей Чырвонай Арміі, што з'яўляецца самым грубым парушэннем законаў і звычаяў вядзення вайны, прызнаных цывілізаванымі народамі.

Да адказнасці нямецка-фашысцкіх катаў!

Надзвычайная Дзяржаўная Камісія лічыць віноўнікамі ўсіх гэтых злачынстваў гітлераўскі ўрад, вярхоўнае камандаванне германскай арміі, а таксама камандуючага 9-й арміяй генерала танкавых войск Харпе, камандзіра 35 армейскага корпуса генерала пяхоты Візе, камандзіра 41 танкавага корпуса генерал-лейтэнанта Вейдман, камандзіра 6 пяхотнай дывізіі генерал-лейтэнанта Гросман, камандзіра 31 пяхотнай дывізіі генерал-маёра Экснер, камандзіра 296 пяхотнай дывізіі генерал-лейтэнанта Кульмер, камандзіра 110 пяхотнай дывізіі генерал-маёра Вайсгаупт, камандзіра 35 пяхотнай дывізіі генерал-лейтэнанта Рыхард, камандзіра 34 пяхотнага палка палкоўніка фон Капф, камандзіра 109 пяхотнага палка маёра Рагілайн, начальніка «Абвертруп 308» обер-лейтэнанта Керст.

Усе яны павінны панесці суровую адказнасць за злачынствы, зробленыя супроць совецкага народа.

Салютуе Гомель...

1-га мая над Гомелем у другі раз прагучэў святочны салют. Ён прагучэў па загаду Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Маршала Совецкага Саюза таварыша Сталіна. Ён прагучэў у Гомелі і васьмі другіх гарадах СССР як сімфонія перамог не толькі на фронце, але і ў тылу, як сімфонія перамог воінаў, рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі...

Гомельчане далі клятву адна віць разбураны горад і яны верныя сваёй клятве. Дзень і ноч кіпіць аднаўленчая праца.

Гомельчане помсцяць ворагу. Нядаўна з фронта прышлі баявыя весткі аб подвігах гомельчан-лётчыкаў, братоў Аляксеевых, аб мужнасці гомельчаніна Ціхамірава—Героя Совецкага Саюза.

...Першамайскі вечар. Вуліцы ажыўлены. Тысячы па-святочнаму апранутых людзей. На дамах гараць чырвоныя сцягі.

Жыхары горада нецярпліва глядзяць на гадзіннік. Роўна 20, і ў гэты момант над любімым Гомелем пракаціўся першы артылерыйскі залп, а за ім другі, трэці... Тысячы людзей з хваляваннем наглядалі за велічнай карцінай салюта перамогі. Гавораць совецкія гарматы. Голас іх грозны.

Дваццаць залпаў! Для працоўных вызваленых раёнаў Беларусі гэтыя залпы прагучэлі як сімвал перамогі, а для нашых братоў, мацярэй, бацькоў, якія яшчэ пакутуюць у фашысцкай няволі,—як веснік блізкага вызвалення.

Салютуе Гомель. Салютуе партыі, салютуе народу, салютуе Сталіну аб сваёй гатоўнасці змагацца да поўнай перамогі над заклятым ворагам.

Е. САДОЎСКІ.

Аб Усесаюзным социялістычным спаборніцтве калгасаў, МТС, раёнаў, абласцей, краёў і рэспублік за высокі ўраджай і ўздым калгаснай жывёлагадоўлі ў 1944 годзе

З мэтай далейшага разгортвання соцыялістычнага спаборніцтва калгасаў і МТС за высокі ўраджай і ўздым калгаснай жывёлагадоўлі ўрад СССР устанавіў на 1944 год для абласцей, краёў і рэспублік—пераможцаў ва Усесаюзным соцыялістычным спаборніцтве за высокі ўраджай і ўздым калгаснай жывёлагадоўлі—10 пераходных Чырвоных Сцягоў Дзяржаўнага Камітэта Абароны з выдачай 4 першых грашовых прэмій па 500 тысяч рублёў і 6 другіх грашовых прэмій па 400 тысяч рублёў, з іх:

5 пераходных Чырвоных Сцягоў з выдачай 2 першых і 3 другіх грашовых прэмій за высокі ўраджай;

5 пераходных Чырвоных Сцягоў з выдачай 2 першых і 3 другіх грашовых прэмій за ўздым калгаснай жывёлагадоўлі.

Для раёнаў — пераможцаў ва Усесаюзным соцыялістычным спаборніцтве ўстаноўлена 30 пераходных Чырвоных Сцягоў Дзяржаўнага Камітэта Абароны з выдачай грашовых прэмій па 100 тысяч рублёў, з іх 15 пераходных Чырвоных Сцягоў за высокі ўраджай і 15 пераходных Чырвоных Сцягоў за ўздым калгаснай жывёлагадоўлі.

Наркамзему СССР прапанавана ўстанавіць для машына-трактарных станцый — пераможцаў ва Усесаюзным соцыялістычным спаборніцтве 50 пераходных Чырвоных Сцягоў Наркамзема СССР з выдачай грашовых прэмій па 50 тысяч рублёў, а абласным, краявым выканкомам і Соўнаркомам рэспублік устанавіць па кожнай вобласці, краю, рэспубліцы для калгасаў—пераможцаў у соцыялістычным спаборніцтве за высокі ўраджай і ўздым жывёлагадоўлі 5—10 пераходных Чырвоных Сцягоў аблвыканкома, крайвыканкома, Соўнаркома рэспублікі.

Наркамзему СССР даручана падводзіць вынікі соцыялістычнага спаборніцтва і рабіць уручэнне пераходных Чырвоных Сцягоў Дзяржаўнага Камітэта Абароны абласцям, краям, рэспублікам і раёнам і пераходных Чырвоных Сцягоў Наркамзема СССР машына-трактарным станцыям — пераможцам у соцыялістычным спаборніцтве 3 разы ў год па наступных перыядах:

ПА СПАБОРНІЦТВУ ЗА ВЫСОКІ УРАДЖАЙ

а) першы раз—за выкананне і перавыкананне плана веснавой сяўбы ва ўстаноўленыя тэрміны пры добрай якасці работ—1 ліпеня 1944 года;

б) другі раз—за выкананне ва ўстаноўленыя тэрміны плана ўборкі ўраджаю, ворыва папараў, сяўбы азімых і зяблівага ворыва —10 лістапада 1944 года;

в) трэці раз—па выніках года за выкананне плана ўсіх сельскагаспадарчых работ і выкананне абавязацельстваў па дзяржаўных пастаўках і натураплаце.

ЗА ЎЗДЫМ КАЛГАСНАЙ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ

а) першы раз—па выніках зімоўкі і развіцця жывёлагадоўлі па становішчу на 1 чэрвеня 1944 года;

б) другі раз—па выніках развіцця і прадукцыйнасці жывёлагадоўлі, па становішчу на 1 кастрычніка 1944 года;

в) трэці раз—па выніках года за выкананне дзяржаўнага плана развіцця калгаснай жывёлагадоўлі, павелічэнне пагалоўя па ўсіх відах жывёлы і выкананне абавязацельстваў па дзяржаўных пастаўках жывёлагадоўчых прадуктаў.

Пры ўручэнні пераходнага Чырвонага Сцягу за выкананне і перавыкананне плана веснавой сяўбы, а таксама за выкананне плана ўборкі ўраджаю, ворыва папараў, сяўбы азімых, зяблівага ворыва—рэспубліка, край, вобласць, раён і МТС атрымлівае разам з пераходным Чырвоным Сцягам палову грашовай прэміі, якая прылічваецца, астатняя палова выдаецца па сканчэнню года:

а) рэспубліцы, краю, вобласці, раёну пры ўмове выканання плана абавязковых паставак дзяржаве і натураплаты па зярну, а ў бавоўняных раёнах—пры ўмове выканання плана здачы па кантрактацыі і натураплаце па бавоўне;

б) машына-трактарныя станцыі пры ўмове выканання плана натураплаты па зярну, а ў бавоўняных раёнах—па бавоўне.

Пры ўручэнні пераходнага Чырвонага Сцягу па рэзультатах зімоўкі і развіццю жывёлагадоўлі, па становішчу на 1 чэрвеня і па выніках развіцця і прадукцыйнасці жывёлагадоўлі па становішчу на 1 кастрычніка, рэспубліка, край, вобласць і раён атрымлівае палову грашовай прэміі, якая прылічваецца, астатняя палова выдаецца па сканчэнню года пры ўмове выканання абавязацельстваў па дзяржаўных пастаўках жывёлагадоўчай прадукцыі.

Грашовыя прэміі, атрыманыя рэспублікай, краем, вобласцю, раёнам, выдаткуюцца на прэміраванне аграномаў, інжынераў, механікаў, заатэхнікаў, ветурачоў і іншых спецыялістаў сельскай гаспадаркі, работнікаў МТС і кіруючых работнікаў зямельных органаў, якія вызначыліся, у размеры ад 1-го да 3-месячнага аклада па рашэнню Соўнаркома рэспублікі, край(абл)выканкома, а па раёну райвыканкома.

Грашовыя прэміі, атрыманыя машына - трактарнай станцыяй, выдаткуюцца на прэміраванне работнікаў, якія вызначыліся, у размеры ад 1-го да 3-месячнага аклада па рашэнню дырэктара МТС і на паляпшэнне культурна-бытавых умоў работнікаў МТС.

Ад Совецкага Інформбюро

АПЕРАТЫЎНАЯ ЗВОДКА ЗА 2 МАЯ

На працягу 2 мая на франтах істотных змен не адбылося.

За 1 мая нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 20 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 36 самалётаў праціўніка.

* * *

МАСІРАВАНЫ НАЛЁТ НАШАЙ АВІЯЦЫІ НА ЧЫГУНАЧНЫ ВУЗЕЛ ЛЬВОЎ

У ноч на 2 мая авіяцыя дальняга дзеяння зрабіла масіраваны налёт на чыгуначны вузел Львоў і падвергла бамбардыроўцы скапленні воінскіх эшалонаў праціўніка. У выніку бамбардыроўкі на чыгуначным вузле ўзнікла да 30 ачагоў пажараў, з іх 7 асабліва вялікіх памераў. Дым пажараў узнімаўся на вышыню 2 тысяч метраў. Гарэла не менш 6 чыгуначных эшалонаў з войскамі і боепрыпасамі і ваенныя склады праціўніка. Сярод пажараў нагляданнем адзначана 12 выбухаў вялікай сілы.

Усе нашы самалёты вярнуліся на свае аэрадромы.

АПЕРАТЫЎНАЯ ЗВОДКА ЗА 3 МАЯ

На працягу 3 мая на франтах істотных змен не адбылося.

За 2 мая нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 58 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 38 самалётаў праціўніка.

* * *

БАМБАРДЫРОЎКА НАШАЙ АВІЯЦЫЯЙ ЧЫГУНАЧНЫХ ВУЗЛОЎ ЛЬВОЎ І САМБОР

У ноч на 3 мая наша авіяцыя дальняга дзеяння падвергла бамбардыроўцы скапленні нямецкіх воінскіх эшалонаў на чыгуначных вузлах Львоў і Самбор.

На чыгуначным вузле Львоў бамбардыроўкай утворана да 20 ачагоў пажараў, у тым ліку 5 асабліва вялікіх памераў. Пажары суправаджаліся выбухамі. Выбух велізарнай сілы адбыўся ў цэнтральнай частцы чыгуначнага вузла.

На чыгуначным вузле Самбор у выніку бамбардыроўкі таксама ўзніклі вялікія пажары. Гарэлі вагоны і платформы на шляхах, а таксама чыгуначны эшалон, які толькі што прыбыў. Пажар эшалона суправаджаўся выбухамі яркага полымя.

* * *

УДАРЫ НАШАЙ АВІЯЦЫІ ПА АЭРАДРОМАХ ПРАЦІЎНІКА У РАЁНАХ СТАНІСЛАЎ, ЛЬВОЎ, РОМАН

2 мая вялікія злучэнні нашай авіяцыі нанеслі масіраваны ўдар па аэрадромах праціўніка ў раёнах Станіслаў, Львоў, Роман (Румынія). У момант налёту на гэтых аэрадромах знаходзілася многа нямецкіх самалётаў. У выніку бомба-штурмавых удараў знішчана больш 90 самалётаў праціўніка.

Закончылі сяўбу зернавых

БУДА-КАШАЛЁВА. **(Па тэлефону).** Першамайскае свята калгасы раёна адзначылі новымі поспехамі на палях. Па раёну засеяна ўжо больш 3.000 гектараў ранніх зернавых культур. З кожным днём расце лік калгасаў, якія закончылі сяўбу зернавых. Такімі калгасамі з'яўляюцца: імені Варашылава, Губіцкага сельсовета, «2-я пяцігодка» і «Трактарыст», Недайскага сельсовета, «Заветы Леніна» і «Радзіма», Патапаўскага сельсовета.

ЗАСЕЯНА 2.000 ГЕКТАРАЎ

СВЯЦІЛАВІЧЫ. **(Па тэлефону).** Калгаснае сялянства з выключнай радасцю сустрэла дзень 1 мая. У перадсвяточныя і святочныя дні рад калгасаў раёна закончыў сяўбу ранніх зернавых культур, у тым ліку калгасы Жалезнянскага сельсовета «Пролетарый» і «Заветы Ільіча». Першы засеяў 90,3 гектара, другі—48 гектараў. Усяго па раёну засеяна ранімі зернавымі культурамі звыш 2.000 гектараў.

ПЕРШЫ Ў РАЁНЕ

СТРЭШЫН. Калгас «Чырвонае Шчытнае» адным з першых у раёне распачаў палявыя работы і паспяхова праводзіць веснавую сяўбу. Калгаснікі з вялікім энтузіязмам змагаюцца за высокі ваенны ўраджай, яны перавыконваюць нормы на ворыве, баранаванні і сяўбе.

М. БЕЛАНОВІЧ.

Водгукі замежнага друку і радыё на першамайскі загад таварыша І. В. Сталіна

ЛОНДАН, 2 мая. (ТАСС). Як перадае агенцтва Рэйтэр, англійскі друк указвае сёння, што першамайскі загад Маршала Сталіна натхняе мільёны людзей за межамі Совецкага Саюза.

«Таймс» заяўляе ў рэдакцыйным артыкуле, што загад з'яўляецца пасланнем да ўсіх членаў аб'еднаных нацый і перасцярогай для іх ворагаў. Гэта—грунтоўны і натхняючы дакумент. Газета адзначае, што для народаў васальных Германіі краін загад мае асабліваe значэнне.

Газета падкрэслівае, што бамбардыроўкі з'яўляюцца неабходным папярэднікам, але «разгром германскай арміі — абавязковая ўмова капітуляцыі Германіі».

«Дэйлі экспрэс» вітае высокую ацэнку, дадзеную Сталіным маштабам англа-амерыканскай дапамогі. Такім чынам, піша газета, у той час, як набліжаецца рашаючая гадзіна, растуць і працвітаюць узаемнае давер'е і павага сярод саюзных народаў».

«Іоркінен Пост» піша, што ў загадзе Сталіна «галодныя і прыгнечаныя ва ўсёй акупіраванай Еўропе прачытаюць сігнал таго, што вызваленне і дапамога набліжаюцца». Для ворагаў гэта—смерць, для аб'еднаных нацый—надзея перамогі. «Дэйлі экспрэс» у рэдакцыйным артыкуле піша, што першамайскі загад Сталіна падкрэслівае важнасць падзей, якія павінны разгарнуцца з берагоў Англіі. Адзначыўшы, што Сталін у сваім загадзе расказаў рускаму народу аб значэнні англа-амерыканскай дапамогі, газета піша, што «ў абодвух краінах сардэчная пахвала Сталіна будзе сустрэнута з ухваленнем». Газета ўказвае, што першамайскі загад Сталіна садзейнічае росту ўзаемнага давер'я і павагі паміж саюзнікамі, якія разбурылі ўсе спробы нацыстаў пасеяць разлад паміж імі.

Аглядальнік лонданскага радыё Томас Кадэт, каментыруючы першамайскі загад таварыша Сталіна, заяўляе, што Маршал Сталін ніколі не робіць неабгрунтаваных заяў і заўсёды гаворыць аб галоўных момантах. Ён правільна ахарактарызаваў германскія войскі, як параненага звера, які вымушан паўзці да граніц сваёй бярлогі—Германіі, і папярэдзіў, што неабходна праследваць нямецкага параненага звера і там дабіць яго ў яго ўласнай бярлозе.

НЬЮ-ЁРК, 2 мая. (ТАСС). Ранішнія амерыканскія газеты апублікавалі 1 мая на першых старонках і на відным месцы першамайскі загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Маршала Совецкага Саюза тав. І. В. Сталіна. У загалоўках, пад якімі апублікаваны загад, газеты падкрэсліваюць асабліва тыя месцы, у якіх таварыш Сталін дае ацэнку англа-амерыканскай дапамозе і ў якіх ён адзначае, што неабходны камбініраваны ўдар з Усходу і Захаду для таго, каб дабіць параненага нямецкага звера ў яго ўласнай бярлозе.

МЕКСІКО, 2 мая. (ТАСС). Сталічныя мексіканскія газеты апублікавалі пад вялізнымі загалоўкамі падрабязны пераказ першамайскага загада таварыша Сталіна. Каментыруючы гэты загад, урадавы орган «Эль-насіональ» піша: «Адзінай магчымасцю разграміць Германію з'яўляецца аднačасовы ўдар з Усходу і Захаду».

Совецкія дзяржаўныя пазыкі карыстаюцца актыўнай падтрымкай працоўных мас

Амаль тры годы совецкі народ вядзе небывалую ў гісторыі чалавецтва вайну з нямецкімі захопнікамі, абараняючы сваю чэсць, свабоду і незалежнасць.

Вялікая Айчынная вайна совецкага народа супроць нямецкіх захопнікаў патрабуе вялікіх затрат матэрыяльных і грашовых сродкаў. У зацверджаным X сесіяй Вярхоўнага Совета СССР дзяржаўным бюджэце на 1944 год выдаткі на фінансаванне Наркаматаў Абароны і Ваенна-Марскога флота вызначаны ў 128,4 мільярда рублёў. Каля 16 мільярдаў рублёў капіталаўкладанняў па дзяржаўнаму бюджэту прадугледжана на аднаўленне народнай гаспадаркі ў раёнах, вызваленых ад нямецкіх акупантаў.

Дзяржаўны бюджэт Беларускай ССР па вызваленых раёнах зацверджан VI сесіяй Вярхоўнага Совета БССР у суме 430.257 тысяч рублёў. У Дзяржаўных бюджэтах СССР і БССР на 1944 год адлюстраваны гістарычныя задачы совецкага народа, сіла і магутнасць совецкай дзяржавы.

У 1944 годзе каля 12 процантаў усіх выдаткаў дзяржаўнага бюджэта мяркуецца пакрыць за лік паступленняў ад рэалізацыі дзяржаўных пазык і грашова-рэчавых латарэй.

Совецкія пазыкі карыстаюцца актыўнай падтрымкай шырокіх працоўных мас. Асабліва вялікі поспех мелі пазыкі, выпушчаныя ў перыяд вялікай Айчыннай вайны. Дзяржаўная ваенная пазыка 1942 года, выпушчаная на суму 10 мільярдаў рублёў, была размешчана ў суме звыш 13 мільярдаў рублёў. Другая дзяржаўная ваенная пазыка была выпушчана на суму 12 мільярдаў рублёў, а падпіска складала каля 21 мільярда рублёў.

Велізарным поспехам карыстаюцца пазыкі сярод працоўных БССР. Сотні тысяч працоўных Беларусі з'яўляюцца трымацелямі аблігацый дзяржаўных пазык і ўкладчыкамі ашчадных кас. На вызваленай ад нямецкіх акупантаў тэрыторыі Беларусі за апошнія 4 месяцы выплачана ашчаднымі касамі выйгрышаў па аблігацыях дзяржаўных пазык больш чым на 1 мільён рублёў.

Высокі патрыятызм і найвялікшыя клопаты аб Чырвонай Арміі праявілі працоўныя вызваленых ад нямецкіх бандытаў раёнаў, набыўшы за апошнія 3 з палавай месяцы аблігацый дзяржаўных пазык больш чым на 16 мільёнаў рублёў. Асабліва вялікі патрыятызм праявілі калгаснікі і аднаасобнікі Магілёўскай вобласці. Яны за гэты перыяд набылі за наяўны разлік аблігацый на 7 мільёнаў 590 тысяч рублёў.

Поспех нашых пазык з'яўляецца яркім сведчаннем адзінства і згуртаванасці совецкага народа, яго патрыятызму, адданасці Радзіме і бязмежнай любві да вялікага Сталіна. Гарачае імкненне совецкіх грамадзян усямерна дапамагчы Чырвонай Арміі разграміць ворага выяўляецца ў шырокай працы фінансавага актыва па мабілізацыі сродкаў. Пры ўсіх выканкомах дэпутатаў працоўных, ва ўсіх калектывах рабочых і служачых, калгасаў і соўгасаў аднавілі сваю работу камісіі садзейнічання дзяржаўнаму крэдыту і ашчаднай справе, выраслі рады ўпаўнаважаных па пазыцы.

Закончыўся разлік па падпісцы на аблігацыі другой ваеннай дзяржаўнай пазыкі. Многія трымацелі аблігацый у час нямецкай акупацыі былі пазбаўлены магчымасці правяраць свае аблігацыі па табліцах і атрымліваць выйгрышы. З прыходам Чырвонай Арміі зноў з'явілася гэта магчымасць.

Ашчадныя касы і камісіі садзейнасці павінны праверыць, ці ўсе падпісчыкі атрымалі на рукі свае аблігацыі другой ваеннай дзяржаўнай пазыкі і адразу-ж уручыць аблігацыі падпісчыкам. Масавую праверку аблігацый трэба правесці неадкладна. Трэба арганізаваць даведачныя сталы па дзяржаўных пазыках.

Чулыя адносіны да трымацеляў дзяржаўных пазык і ўкладчыкаў ашчадных кас будуць яшчэ больш садзейнічаць актыўнасці насельніцтва ў размяшчэнні дзяржаўных пазык і гэта дасць нам новыя сродкі на далейшае ўмацаванне ваеннай магутнасці СССР, на канчатковы разгром ненавіснага ворага.

Б. САЎКОЎ,
начальнік кіраўніцтва ашчадных кас і дзяржкрэдыту БССР.

Заява Ідэна ў палаце абшчын

ЛОНДАН, 2 мая. (ТАСС). Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, міністр замежных спраў Ідэн заявіў у палаце абшчын, што на працягу некаторага часу брытанскі ўрад і ўрад Злучаных Штатаў «вялі перагаворы з Іспанскім урадам па раду пытанняў, у адносінах якіх пазіцыя іспанскага ўрада ў мінулым здавалася ім супярэчлівай абвешчанай Іспаніяй палітыцы нейтралітэта. Былі абмеркаваны наступныя пытанні: наяўнасць і дзейнасць германскага генеральнага консула ў Танжэры і германскіх агентаў па ўсёй кантраліруемай Іспаніяй іспанскай тэрыторыі; прысутнасць на ўсходнім фронце некаторых іспанскіх часцей; затрыманне італьянскіх суднаў у іспанскіх партах і размеры іспанскага экспарта вальфрама ў Германію. Гэтыя перагаворы зараз прыведзены да здавальняючага завяршэння».

Налёт англійскіх бамбардыроўшчыкаў на Леверкузен

ЛОНДАН, 3 мая. (ТАСС). Англійскае міністэрства авіяцыі паведамляе, што ў ноч на 3 мая самалёты бамбардыровачнай авіяцыі «Маскіто» зрабілі налёт на буйны цэнтр германскай хімічнай прамысловасці Леверкузен (прыкладна ў 10 кілометрах на поўнач ад Кельна). Многія самалёты мелі на барту бомбы вагою ў 2 тоны. Бамбардыроўка выклікала пажары, якія можна было наглядаць з адлегласці 100 кілометраў.

Раніцай 2 мая былі атакаваны чыгуначныя станцыі Тэрнье і Леман (Францыя).

Штаб амерыканскіх авіяцыйных сіл аб'явіў, што бамбардыроўшчыкі «Ліберэйтар» бамбардыравалі ваенныя збудаванні ў раёне Па-дэ-Кале. Праціўнік не аказваў у паветры якога-небудзь супраціўлення.

Масавыя арышты ва Францыі

Агенцтва Рэйтэр паведамляе, што, па весткам, атрыманым у Цюрыхе, гітлераўскія акупанты і ўлады Вішы праводзяць у буйных гарадах Францыі масавыя арышты французаў, якіх саджаюць у турмы ў якасці заложнікаў. У Парыжы арыштавана 1.700, у Бардо—467 і ў Ліоне—350 чалавек.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

АТ00130. АДРАС РЭДАКЦЫІ: гор. Гомель, вул. Вароўскага, 10.